

činov. Sťažovateľ bol o výsluchu upovedomený. Na výsluchu sa zúčastnil advokátom sťažovateľa splnomocnený advokát, ktorý výsluch sledoval cez zvukový a obrazový prenos vo vedľajšej miestnosti a poškodenej počas výsluchu nepoložil žiadne otázky a po skončení výsluchu bez výhrad podpísal zápisnicu o výsluchu.

3. Sťažovateľ v konaní namietal, že so zastúpením svojho advokáta iným advokátom nesúhlasil, že ani tento advokát nemohol poškodenej klásť otázky, keďže jej výpoveď nepočul, a výpoveď poškodenej bola v zápisnici upravená vyšetrovateľkou, hoci poškodená uviedla, že nesie svoj podiel viny. Na odstránenie rozporu v tvrdení poškodenej počas výsluchu sťažovateľ navrhol vypočúť poškodenú na hlavnom pojednávaní. Okresný súd tomu nevyhovel, čo odôvodnil postavením poškodenej ako obzvlášť zraniteľnej obeť a pritom poukázal na § 134 ods. 4 a § 135 ods. 2 Trestného poriadku. Okresný súd na hlavnom pojednávaní prečítal zápisnicu o výsluchu poškodenej a oboznámil sa s obrazovo zvukovým záznamom jej výsluchu. Výpoveď poškodenej vyhodnotil ako konzistentnú, logickú a dôveryhodnú, keď overil autenticitu celkového prejavu poškodenej. Nevypočutie poškodenej na hlavnom pojednávaní nepovažoval za okolnosť, ktorá by bránila jej výpoveď vnímať ako zákonný dôkaz. Podľa súdu z popísaného správania poškodenej a z jej celkového postoja pred samotným pohlavným aktom jednoznačne vyplýva, že jej odpor dosahoval intenzitu vážne mieneného odporu. K námietke, že zápisnica bola štylizovaná vyšetrovateľkou a nie sú v nej uvedené doslovné výroky poškodenej o tom, že aj ona má na tom svoj podiel viny, okresný súd uviedol, že podľa § 58 ods. 1 Trestného zákona má zápisnica obsahovať stručné a výstižné opísanie priebehu úkonu, pričom autentické vyjadrenie je v zázname.

4. Okresný súd okrem toho poukázal na psychologický znalecký posudok, v ktorom sa znalec vyjadril, že výpoveď poškodenej je vierohodná a možnosť, že k pohlavnému styku došlo dobrovoľne, je viac nepravdepodobná, ako to, že poškodená sťažovateľa krivo obvinila. Osobitne prihliadol na záver, podľa ktorého je správanie sťažovateľa motivované naplnením vlastných potrieb a snahou dominovať, a preto charakter činu zodpovedá jeho osobnosti. Okrem toho okresný súd vychádzal zo zdravotníckeho znaleckého posudku, z ktorého vyplynulo, že u poškodenej boli zistené poranenia v oblasti genitálií, krku a na dolných končatinách, ku ktorým mohlo dôjsť pri prekonávaní odporu. Podľa okresného súdu žiaden z dôkazov nespochybňoval vierohodnosť výpovede poškodenej, ktorá korešpondovala s výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ] a so znaleckými posudkami. K tomu, že poškodená bola súdne trestaná, súd uviedol, že táto skutočnosť nie je sama osebe spôsobilá spochybniť vierohodnosť jej výpovede.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, ktoré založil na zopakovaní svojej obhajoby pred okresným súdom. Namietal porušenie práva na obhajobu a na kontradiktórnosť konania. Tvrdil, že vina bola založená len na výpovedi poškodenej, o výsluchu ktorej nevedel, zúčastnil sa ho jeho advokátom splnomocnený advokát, s čím nesúhlasil a i tak poškodenej nemohol klásť otázky. Navrhol vykonať výsluch poškodenej, keďže § 134 ods. 4 a § 135 ods. 2 Trestného poriadku sa vzťahujú len na osoby mladšie ako 18 rokov. Poukázal aj na výpoveď poškodenej v tej časti znaleckého posudku, kde zopakovala, že nesie svoj podiel viny a nechce, aby bol sťažovateľ potrestaný za niečo, čo v skutočnosti neurobil, alebo za niečo, za čo nenesie vinu sám. Podľa sťažovateľa mal byť tento rozpor odstránený výsluchom poškodenej na hlavnom pojednávaní. Namietal aj to, že v rozsudku súd neuviedol, na základe akých dôkazov malo byť preukázané spáchanie zločinu sexuálneho násillia, keďže toto nepreukazujú gynekologické správy.

6. Krajský súd odvolanie sťažovateľa ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 3. novembra 2020 zamietol. Uviedol, že rozsudok okresného súdu je výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo ku žiadnym chybám, ktoré by mohli mať vplyv na rozhodnutie, pričom skutkové zistenia okresného súdu sú správne, úplné a zodpovedajú výsledkom dokazovania. Krajský súd odkázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu, keďže sťažovateľ odvolanie založil na zopakovaní svojej obhajoby pred okresným súdom a okresný súd sa so všetkými jeho námietkami riadne vysporiadal.

7. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadne porušenie práva na obhajobu) a podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne právne posúdenie zisteného skutku), pričom zopakoval námietky o tom, že okresný súd nevykonal výsluch poškodenej, z čoho vyvodil, že jej výsluch z prípravného konania je nezákonný. Namietal, že z dôkazov nevyplývalo spáchanie skutku, a spochybňoval dôveryhodnosť poškodenej. K zločinu sexuálneho násillia uviedol, že sa ním okresný súd nezaoberal a v odôvodnení rozsudku len odcitoval skutkovú podstatu bez toho, aby uviedol, akého sexuálneho násillia sa dopustil. Podľa sťažovateľa zo zisteného skutkového stavu nebolo možné bez výhrad vysloviť záver o jeho vine.

8. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. Dospel k záveru, že námietky sťažovateľa sú neopodstatnené. K námietke nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ v rámci tohto dovolacieho dôvodu uviedol námietky, ktoré sa týkali výlučne vykonaných dôkazov a ich hodnotenia okresným a krajským súdom. Uviedol, že k porušeniu práva na obhajobu nedošlo, pretože sťažovateľ bol po celý čas trestného konania zastúpený zvoleným advokátom. K tomu doplnil, že (i) sťažovateľ bol pri svojom výsluchu upovedomený o termíne výsluchu poškodenej a tam uviedol, že sa ho nezúčastní, (ii) z ním podpísaného plnomocenstva advokátovi vyplýva, že so substitúciou iným advokátom súhlasil, a (iii) zo zápisnice o výsluchu poškodenej nevyplýva, že by advokát počas jej výpovede namietal, že ju nepočuje, pričom túto skutočnosť oznámil, až keď mu bolo umožnené klásť otázky. Podľa najvyššieho súdu advokát mal možnosť klásť poškodenej otázky a mal k dispozícii zápisnicu, ktorú bez námietok podpísal. K tomu, že poškodená nebola vypočutá, najvyšší súd uviedol, že odmietnutie vykonania tohto dôkazu bolo zdôvodnené tak, že sa s týmto posúdením stotožnil, a to s ohľadom na § 134 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého ak je ako svedok v trestnom konaní vypočúvaná osoba, ktorá je obzvlášť zraniteľnou obeťou podľa osobitného predpisu, treba vykonať výsluch ohľaduplne a po obsahovej stránke tak, aby sa výsluch v ďalšom konaní už nemusel opakovať.

III.

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakuje námietky, ktoré použil v konaní pred všeobecnými súdmi. Porušenie svojich práv vyvodzuje z toho, že výsluch poškodenej bol vykonaný nezákonným spôsobom, keď súdy odmietli vypočúť poškodenú na odstránenie rozporov. Podľa sťažovateľa sa súdy nijak nezaoberali zmenou právnej kvalifikácie skutku oproti podanej obžalobe a ani neuviedli, akými dôkazmi mal byť preukázaný zločin sexuálneho násillia.

10. Podľa sťažovateľa najvyšší súd v dovolacom konaní použil nesprávne výklady právnych noriem, čo malo za následok to, že jeho dovolanie bolo odmietnuté. Podľa sťažovateľa ak najvyšší

súd uvádza, že poškodenú nebolo potrebné vypočítať na hlavnom pojednávaní, tvrdiac, že okresný súd správne uviedol ako dôvod nevypočítania § 134 ods. 4 Trestného zákona, tak najvyšší súd nesprávne použil výklad právnej normy, pretože toto ustanovenie sa vzťahuje na procesný postup v prípravnom konaní, a nie na postup v konaní pred súdom. Podľa sťažovateľa sa aj najvyšší súd k zmene právnej kvalifikácie skutku vyjadril veľmi stroho, keď uviedol, že bola v súlade s Trestným poriadkom, bez toho, aby uviedol, o aké ustanovenie sa opiera.

IV.

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta všetky rozhodnutia všeobecných súdov v jeho trestnej veci, pričom spochybňuje ich vecnú správnosť primárne v rozsahu ich skutkových záverov tak, ako sú vyjadrené v rozhodnutí okresného súdu v skutkovej vete, ktorá opisuje jeho konanie k poškodenej so záverom, že ju mal násilím donútiť k súložiu a k análnemu styku. Nielen skutkové zistenia vychádzajúce z hodnotenia dôkazov, ale aj všetky námietky sťažovateľa smerujúce k tomu, že poškodená mala byť vypočítaná na hlavnom pojednávaní, boli predmetom odvolania sťažovateľa, o ktorom rozhodol krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podľa Trestného poriadku mohol a aj podal odvolanie, s ktorým sa krajský súd zaoberal vo svojom ústavnou sťažnosťou namietanom rozhodnutí. Právomoc krajského súdu, ktorý o odvolaní sťažovateľa rozhodol, vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou namietanému rozsudku okresného súdu, čo odôvodňuje odmietnutie ústavnej sťažnosti v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Napriek tomu, že vo vzťahu k rozhodnutiu okresného súdu nie je daná právomoc ústavného súdu, závery krajského súdu treba posúdiť v súvislosti s rozhodnutím okresného súdu, o ktorého správnosti rozhodoval krajský súd na odvolanie sťažovateľa. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

13. Vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu je rozhodné posúdenie toho, či jeho skutkové závery tak, ako boli stotožnením sa prevzaté z rozhodnutia okresného súdu, nie sú poznačené skutkovou arbitrárnosťou, ktorá by sa prejavila v tom, že skutok sťažovateľa nemožno v dostatočnej miere považovať za preukázaný. V rovine posúdenia týchto skutočností je rozhodujúca argumentácia okresného súdu, ktorá sa vyrovnávala s námietkami sťažovateľa tak, ako ich opakoval nielen vo svojich ďalších opravných prostriedkoch, ale aj v ústavnej sťažnosti. Jediným priamym dôkazom vo vzťahu ku konaniu sťažovateľa bol v ďalšom konaní neopakovaný, kvalifikovane zaznamenaný výsluch poškodenej, v ktorom bolo konanie sťažovateľa opísané tak, ako je uvedené v skutkovej vete rozsudku okresného súdu. Okresný súd vo svojej argumentácii výslovne pripustil, že ide o jediný priamy dôkaz, a preto ho aj podrobil analýze, ktorá bola umožnená predovšetkým

tým, že výsluch bol zachytený nielen zvukom, ale aj obrazom. Okrem toho okresný súd tento dôkaz konfrontoval aj s nepriamymi dôkazmi, ktorými boli zdokumentované zranenia sťažovateľky, a to, že neboli zistené okolnosti, ktoré by naznačovali, že by vypovedala nepravdivo. Z takýchto záverov okresného súdu nemožno dospieť k záveru, že by skutok, tak ako ho považoval za preukázaný nielen okresný, ale aj krajský súd, bol výsledkom arbitrárneho či mylného hodnotenia dôkazov.

14. Krajský súd sa nielenže stotožnil so skutkovými závermi okresného súdu, ale bližšie poukázal na časti jeho odôvodnenia. Zdôraznil, že odvolacie námietky sťažovateľa smerujú primárne do skutkových zistení a hodnotenia dôkazov. Napadnuté uznesenie krajského súdu, predovšetkým v spojení s rozhodnutím okresného súdu, obsahuje dostatočnú argumentáciu o dôvodnosti skutkového záveru spočívajúceho v opise konania sťažovateľa vo vzťahu k poškodenej. Vo veci sťažovateľa nie je priestor na záver, že by sa krajský súd dopustil zjavného skutkového omylu. Skutkový záver má dostatočne racionálny základ vo vykonaných dôkazoch a nevybočuje zo zákonných zásad pri vykonávaní a hodnotení dôkazov v situácii, pri ktorej k spáchaniu skutku dôjde len v prítomnosti páchatel'a a poškodeného. Hodnotenie dôkazov nenesie prvky arbitrárnosti s výsledkom skutkového omylu, ktorý by zakladal ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnenú a ako taká bolo vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

15. Čo sa týka ústavnou sťažnosťou namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, treba uviesť, že dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľa bolo, že dôvodmi podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie tak, že najvyšší súd prehodnotí závery vykonaného dokazovania. Najvyšší súd zhodnotil, že hoci sťažovateľ formálne označil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, vecne majú jeho námietky takmer výlučne skutkový charakter. Najvyšší súd sa však napriek tomu vyjadril ku každej sťažovateľovej námietke samostatne s odôvodnením, prečo nie sú dôvody dovolania splnené.

16. Najvyšší súd podrobne poukázal na procesné skutočnosti, ktoré vylučujú to, že by v jeho veci došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu, či už spôsobom upovedomenia, účasťou advokáta alebo samotným priebehom výsluchu poškodenej. Rozhodnutie najvyššieho súdu rovnako obsahuje vyporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľa o nevykonaní výsluchu poškodenej na hlavnom pojednávaní. S týmito závermi sa nedá nestotožniť, čo platí osobitne z toho dôvodu, že ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa je znova pokračovaním jeho odvolacej a dovolacej argumentácie. Najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľa, pričom mu zároveň poskytol zrozumiteľnú a ústavne akceptovateľnú odpoveď, prečo jeho námietkam nebolo možné vyhovieť. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že vo veci konajúce súdy postupovali v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku s tým, že sťažovateľovi boli zachované jeho práva konfrontovať usvedčujúcu výpoveď poškodenej. Záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa je založený na racionálnom, podrobnom, a teda ústavne konformnom výklade právnej úpravy dovolania v trestnom procese. Uznesením najvyššieho súdu nedošlo k namietanému porušeniu sťažovateľom uplatnených základných práv. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnenú a ako taká bolo vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

V.

17. 5. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pre ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu